

को भाग १-तथा अनुसूची ४ दफा)-१ सँग सम्बन्धित(

त्रिवेणी गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड १:संख्या ३७: मिति ०/२०७७ :३२९/

भाग १:-
त्रिवेणी गाउँपालिका

त्रिवेणी गाउँसभाको स्वीकृतिबाट जारी
त्रिवेणी गाउँपालिकाको "स्थानिय सडक तथा पुर्वाधार ऐन" २०७७,

प्रमाणिकरण गर्नेको नाम :- भक्कु प्रसाद घर्ति मगर
अध्यक्ष
त्रिवेणी गाउँपालिका, रुकुम पश्चिम

स्थानीय सडक तथा पूर्वाधार ऐन - २०७७

प्रमाणिकरण मिति: २०७७/०३/२८

प्रस्तावना :

सर्वसाधारण जनताको सुविधा तथा आर्थिक हित कायम राख्नको लागि सबै किसिमको सार्वजनिक सडकहरूको वर्गीकरण गरि तिनिहरूको निर्माण, संभार, विस्तार वा सुधार गर्न आवश्यक पर्ने जग्गा प्राप्त गर्न र त्यसको लागि मुनासिव माफिकको मुआब्जा वितरण गर्न सार्वजनिक सडकबाट लाभान्वित हुने सडक छेउका जग्गावालाहरूबाट विकास कर असुल गर्ने व्यवस्था समेत गर्न आवश्यक भएकोले त्रिवेणी गाउँपालिकाको गाउँ सभाले यो ऐन बनाई जारी गरेको छ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ :

- (१) यस ऐनको नाम “स्थानीय सडक तथा पूर्वाधार ऐन, २०७७” रहेको छ ।
- (२) यो ऐन त्रिवेणी गाउँपालिकाभर लागु हुनेछ ।
- (३) यो ऐन त्रिवेणी गाउँसभाबाट पारित भएको दिन देखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा :

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

- (क) “सडक” भन्नाले कसैको निजी भोगचलनमा नरहेको सडक सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो सडकमा पर्ने सबै किसिमका पुल, कलभर्ट र फुटपाथलाई समेत जनाउँछ ।
- (ख) “सडक सीमा” भन्नाले स्थानीय सडक र त्यस्तो सडकको केन्द्र रेखाको दायाँ बायाँ दफा ३ बमोजिम तोकिएको जग्गाको क्षेत्र सम्भन्नु पर्छ ।
- (ग) “जग्गा” भन्नाले जुनसुकै जग्गा सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो जग्गामा रहेको टहरा, घर, रुख इत्यादि र सो संग स्थायी रूपले जोडिएको चिज वस्तुलाई समेत जनाउँछ ।
- (घ) “प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत” भन्नाले त्रिवेणी गाउँपालिकाको प्रशासकिय अधिकृतलाई सम्भन्नु पर्छ ।
- (ङ) “लोकमार्ग” भन्नाले संघिय सरकारबाट निर्मित खौला देखि तारापहर सम्मको सडकलाई जनाउँछ ।
- (च) “त्रिवेणी चक्रपथ” भन्नाले दफा २ को उपदफा ख बमोजिमको सडकलाई जनाउँछ ।
- (छ) “ शहिद स्मृतिमार्ग ” भन्नाले दफा २ को उपदफा ग बमोजिमको सडकलाई जनाउँछ ।
- (ज) “ अन्तर जिल्ला, गा.पा. तथा वडा सडकमार्ग ” भन्नाले दफा २ को उपदफा घ बमोजिमको सडकलाई जनाउँछ ।
- (झ) “ कृषि पर्यटन सडक मार्ग ” भन्नाले दफा २ को उपदफा ड बमोजिमको सडकलाई जनाउँछ ।
- (ञ) “ अध्यक्ष ” भन्नाले त्रिवेणी गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई जनाउँछ ।
- (ट) “ जग्गावाला ” भन्नाले जग्गाको स्वामित्व भएको व्यक्तिलाई संभन्नु पर्छ ।
- (ठ) “ हकवाला ” भन्नाले जग्गावालाको नजिकको पुस्ताका व्यक्तिलाई संभन्नु पर्छ ।
- (ड) “ न्यायीक समिति ” भन्नाले त्रिवेणी गाउँपालिकाको न्यायीक समितिलाई संभन्नु पर्छ ।

परिच्छेद - २

स्थानीय सडकको वर्गीकरण, सडक सीमा र जग्गा प्राप्ति

३. स्थानीय सडकहरूको वर्गीकरण तथा तीनको सडक सीमा :

त्रिवेणी गाउँपालिकाको गाउँसभाबाट पास गरि स्थानीय सडकलाई देहाय बमोजिम वर्गीकरण गर्न सक्नेछ । सडकको सम्पूर्ण लम्बाई भौगोलिक स्थिति र वस्तिको कारण त्यस्तो सडक सीमा कम वेग गर्न वा पुल तथा पुलको वरपर नदीको तटवन्ध सुरक्षाको लागि चार किल्ला समेत खोलि आवश्यक सीमा तोक्न सक्नेछ ।

- (क) लोकमार्ग,

नेपाल सरकारले निर्माण सम्पन्न गरेको त्रिवेणी गाउँपालिकाको खैला देखि रातापहरा सम्मको सडकलाई लोकमार्ग भनिनेछ । लोकमार्गको मर्मत संहार तथा पुर्ननिर्माण कार्य, संरक्षण, रेखदेख संघिय सरकारले नै गर्नेछ ।

(ख) त्रिवेणी चक्रपथ,

यस गाउँपालिकाले आफ्नै पहलमा भुलनेटालाई जिरो विन्दु मानी त्यहाँबाट क्रमशः खुम्चेरी-लायत-जिवाड-बल्लेजुरा-वोक्सीथला-दहभागे-बादरपानी-विमैचा-सिमृतु-कुरल-बारधानी-भयराथान-टोटके-नुवाकोट भेरी पोखरा- भुलनेटा भएको एक चक्रपथ निर्माण गरिनेछ । जस्को नाम त्रिवेणी चक्रपथ हुनेछ । चक्रपथ सडकको मध्ये विन्दुबाट १५/१५ मिटर दाया वायाँ सडकको चौडाई हुनेछ ।

(ग) शहिद स्मृति सडक

यस गाउँपालिकाले राज्यको शासकिय प्रणालीको परिवर्तन गर्ने वेलाको लडाई गर्दा विभिन्न समयहरुमा भएका शहिदहरुको सम्मानमा तपशिल बमोजिमका शहिद स्मृतिमार्गको निर्माण गर्नेछ । जुन सडकको मध्ये विन्दुबाट १०/१० मिटर दायाँ वायाँ सडकको चौडाई हुनेछ ।

(१) पेदी खेत- मुरुडाँडा- खारानेटा- छोटैकाँडा-डलसिगे

(२) सिमृतु- रुघाँ- कालापोखरा- रोल्पा

(३) भुलनेटा- पैरेटा-ढुङ्गेघर- चौतारा-कालडाँडा-सालगारी-भुम्के- बरानेटी

(४) डाँगीमोड- मुरुखोला-मेल पोखरी- लाछीकोट- कुरल-पतिवाड र

(५) सिमृतु- मेलपोखरी-ललुङना-पेदीखेत

(घ) अन्तर जिल्ला, गा.पा. र वडा

यस गाउँपालिकाले आफ्नै पहलमा तपशिल बमोजिमको अन्तर जिल्ला, गाउँपालिका तथा वडाहरु जोडने सडक निर्माण गर्ने छ । जस्लाई अन्तर जिल्ला, गा.पा. र वडा जोडने सडक भनिनेछ । जुन सडकको मध्य विन्दु देखि ८/८ मिटरको दायाँ वायाँ सडकको चौडाई हुनेछ ।

(१) बैरागीठाँटी- काङ्गेखोला- पेउघा गैरीखेत- मानटुरा- नुवाकोट-चौरजहारी सडक

(ङ) कृषि पर्यटन सडक

यस गाउँपालिकाले आफ्नै पहलमा तपशिल बमोजिमको कृषि पर्यटन सडकको निर्माण गर्ने छ । जस्लाई कृषि पर्यटन सडक भनिनेछ । जुन सडकको मध्य विन्दु देखि ६/६ मिटरको दायाँ वायाँ सडकको चौडाई हुनेछ ।

(१) खौला-सुकिदह- डलसिङगे- रातामाटे

(२) कल्चुढुङगा- चिनछरे- गैरनेटा

(३) सिमृतु-विमैचा

(४) ढुङ्गेघर- मानटुरा

(५) केवारखोला-सिम्तुवाड- बल्लेजुरा

३. (क) तोकिएको सिमा भित्र भवन आदि बनाउन निषेध गर्न सकिने :

(१) त्रिवेणी गाउँपालिकाले दफा २ बमोजिम सडक सीमा तोकिएकोमा सडक सीमा भित्र पर्खाल बाहेक अन्य कुनै किसिमको स्थायी बनौट वा भवन कसैले निर्माण गर्न नपाउने गरि निषेध गर्न सक्नेछ । तर गाउँ विकास सम्बन्धी योजना लागू भएको क्षेत्रमा तत्सम्बन्धि प्रचलित नेपाल कानुनमा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निषेध गरिएको सिमा भित्र कसैले कुनै किसिमको स्थायी बनौट वा भवन निर्माण गरेमा त्यस्तो बनौट वा भवन गाउँपालिकाको आदेशले भत्काउन सकिनेछ । गाउँपालिकाले त्यस्तो बनौट वा भवन भत्काउदा लागेको खर्च समेत सम्बन्धित व्यक्तिबाट भराउन सक्नेछ ।

४. स्थानीय सडक र सडक सीमाको निमित्त जग्गा प्राप्त गर्न सकिने :

स्थानीय सडकको निर्माण, विस्तार वा सुधार गर्न वा सडक सीमाको निमित्त कुनै जग्गा प्राप्त गर्नु परेमा गाउँपालिकाले जग्गा प्राप्ति सम्बन्धि प्रचलित कानुन बमोजिम जग्गा प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ३
स्थानीय सडकको रेखदेख, संभार र अन्य व्यवस्था

५. सडक निर्माण, विस्तार वा सुधार गर्दा अरु जग्गा अधिग्रहण गर्न सकिने :

- (१) कुनै सार्वजनिक सडकको निर्माण, विस्तार सुधार गर्न अस्थायी रूपले अधिग्रहण गर्न सक्नेछ ।
 - (क) त्यस्तो सडकको निर्माण, विस्तार वा सुधार गर्न आवश्यक निर्माणका सर सामान उपकरण राख्न वा त्यस्तो निर्माण विस्तार वा सुधार सम्बन्धी कार्यको रेखदेख वा नियन्त्रण गर्ने व्यक्तिहरू वस्ने घर, कटेरो बनाउन,
 - (ख) त्यस्तो सडकको निर्माण विस्तार वा सुधार गर्ने कार्य सम्पन्न नभएसम्म त्यस्तो सडकबाट हुने आवागमन चालु राख्न वा निर्माण पूरा नभएसम्म सो सम्बन्धी सरसामान वा उपकरण ओसार पसार गर्न आवश्यक पर्ने अस्थायी किसिमको छुट्टै सडक बनाउन ।
- (२) उपदफा (१) मा उल्लिखित कामको लागी विशेष स्थिति परेमा बाहेक देहायको घर जग्गा अधिग्रहण गर्न हुँदैन ।
 - (क) कुनै व्यक्तिले आफ्नो वासस्थानको निमित्त प्रयोग गरि राखेको घर, टहरा वा इमारत,
 - (ख) देवस्थल, स्कुल, अस्पताल, धर्मशाला वा अनाथालयको निमित्त प्रयोग भई रहेको जग्गा ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम अधिग्रहण गरेको जग्गा जुन कार्यको निमित्त अधिग्रहण गरिएको हो, सो कार्य सम्पन्न भएपछि त्यस्तो जग्गा सम्बन्धित जग्गावाला वा निजको हकवालालाई भरसक अधिग्रहण गर्दाकै अवस्थामा फिर्ता गरि दिनु पर्नेछ ।

६. अधिग्रहण गरिने जग्गाको क्षतिपूर्ति र त्यसको निर्धारण :

- (१) देहायको अवस्थामा बाहेक दफा ५ बमोजिम कुनै जग्गा अधिग्रहण गर्दा कुनै क्षतिपूर्ति दिइने छैन
 - (क) कुनै घर, टहरा वा इमारत सहित कुनै जग्गा अधिग्रहण गरेकोमा त्यस्तो घर, टहरा वा इमारतको धनीले सो घर, टहरा वा इमारत उपभोग गर्न नपाए बापतको क्षति,
 - (ख) बालीनाली लगाउने समय नाघ्ने गरि कुनै जग्गा अधिग्रहण गरिएमा त्यस्तो बालीनाली लगाउन नपाए बापत सम्बन्धित जग्गावालाले व्यहोर्न परेको नोक्सानी,
 - (ग) अधिग्रहण गरिएको जग्गामा कुनै अस्थायी सडक बनाएको वा निर्माणका सरसामान राखेको फलस्वरूप सो जग्गालाई अधिग्रहण गर्दाको स्थितिमा ल्याउन त्यस्तो जग्गा फिर्ता पाउने व्यक्तिले व्यहोर्न पर्ने जति रकम ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको क्षतिपूर्तिको रकमको निर्धारण देहाय बमोजिम गरिनेछ :
 - (क) गाउँपालिका र सम्बन्धित जग्गाधनीको बीच सम्झौता भएमा सोही बमोजिम,

(७) सडकको दायँ बायाँ रुख लगाउने र त्यसको रेखदेख :

- (१) गाउँपालिका भित्रको सार्वजनिक सडकको दायँ बायाँ रुख लगाउनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम लगाएका रुखहरूको रेखदेख र संरक्षण गर्ने कर्तव्य सम्बन्धित वडा कार्यालय र स्थानीय समूदायको हुनेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम लगाइएको रुखको काँटछाँट गर्ने वा त्यस्तो रुखले आवागमनमा बाधा पुऱ्याएमा त्यसलाई हटाउने जिम्मेवारी गाउँपालिकाको हुनेछ ।
- (४) उपदफा (१), (२), र (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सडक विभागले सो उपदफाहरूमा उल्लिखित कार्यहरू तोकिए बमोजिम अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाद्वारा गराउन सक्नेछ ।

८. आसपासको जग्गाबाट माटो, ढुङ्गा वा बालुवा लिन सकिने :

- (१) स्थानीय सडकको निर्माण, मर्मत वा सम्भारको सम्बन्धमा कुनै आसपासको जग्गाबाट माटो, ढुङ्गा वा बालुवा लिन आवश्यक परेमा गाउँपालिकाको आदेशानुसार आवश्यक परिमाणमा माटो, ढुङ्गा वा बालुवा लिन सकिनेछ । त्यस्तो जग्गाबाट माटो, ढुङ्गा वा बालुवा लिदा त्यसमा रहेको कुनै बाली रुख बिरुवा वा अन्य कुनै चीज वस्तुको नोक्सानी भएमा क्षतिपूर्ति दिनु पर्नेछ । त्यस्तो जग्गाबाट माटो ढुङ्गा वा बालुवा लिदा खाल्टो पर्न गएमा त्यस्तो खाल्टो सम्प्याउन व्यहोर्नु पर्ने जति रकम क्षतिपूर्ति दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै घरको निकट आसपासको जग्गाबाट माटो, ढुङ्गा वा बालुवा लिन परेमा भने सम्बन्धित घरधनीको स्वीकृति प्राप्त नगरि त्यस्तो कार्य गर्न गराउन हुँदैन ।

९. स्थानीय सडकको आवागमनमा बाधा पुऱ्याउने माल वस्तु हटाउने अधिकार :

- (१) कसैले सडकमा कुनै माल वस्तु छोडेको, राखेको वा फालेको कारणबाट त्यस्तो सडकको आवागमनलाई कुनै किसिमले बाधा पुऱ्याउने भए त्यस्तो माल वस्तु हटाउनको निमित्त मुनासिब माफिकको अवधि तोकी सरोकारवाला व्यक्तिको नाममा आदेश जारी गर्न सकिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम जारी भएको आदेशको अवधिभित्र नहटाएको वा धनी पत्ता नलागेको माल वस्तुलाई स्थानीय निकायले सडकको छेउ लगाई राख्न वा आफ्ना कब्जामा राख्ने गरि अन्यत्र लैजान सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय सडकमा छाडिएको, राखिएको वा फालिएको कुनै माल वस्तुले त्यस्तो सडकको सम्पूर्ण आवागमनलाई अवरोध पुऱ्याएमा त्यस्तो वस्तुलाई तुरुन्त सडकबाट हटाउने अधिकार गाउँपालिकालाई हुनेछ ।
- (४) उपदफा (१) मा उल्लिखित माल वस्तु बाहेक स्थानीय सडकको दायाँ बायाँ रहेको कुनै घर वा पर्खालमा सडकपट्टि निस्कने गरि राखिएको, जडिएको वा बनाएको कुनै चीज वस्तु वा ढोका वा रुखको हाँगा वा लहरा वा तारले त्यस्तो सडकमा हुने आवागमनमा अवरोध हुन गएको छ भन्ने ठहराएमा त्यस्तो अवरोधलाई हटाउन वा अवरोध नहुने गरि मिलाई राख्न सरोकारवाला व्यक्तिको नाममा मुनासिब माफिकको म्याद तोकी गाउँपालिकाले आदेश गर्न सक्नेछ र त्यस्तो आदेशमा सम्बन्धित चीज वस्तु वा ढोकालाई राख्ने, बनाउने वा जोड्ने ढाँचा र रुख वा लहरालाई काँट छाँट गरि कायम गर्नु पर्ने उचाई समेत तोक्न सक्नेछ ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम तोकिएको म्याद भित्र आदेशमा लेखिएको काम कारवाही नगरेमा स्थानिय निकायले आफ्नो कर्मचारी वा अन्य कुनै व्यक्ति खटाई त्यस्तो आदेशमा उल्लिखित काम कारवाही गराउन सक्नेछ ।

१०. स्वीकृति नलिई स्थानीय सडक वा सडक सीमामा कुनै किसिमको काम गर्न नहुने :

- (१) गाउँ सडकको स्वीकृति प्राप्त नगरि कसैले सडकसँग जोडिने गरि प्रवेश मार्ग बनाउन, स्थानीय सडक वा सडक सीमाभित्र खाडल वा कुलो खन्न वा भत्काउन, किला, लट्ठा, तगारो आदि गाड्न वा हाल्न वा घर टहरो वा छाप्रो वा सडक सीमाभित्र जग्गा आवादी गर्न वा यस्तै अन्य कुनै कार्य गर्न हुदैन ।
- (२) कसैले गाउँपालिकाको स्वीकृति प्राप्त नगरि उपदफा (१) मा उल्लिखित कुनै कार्य गरेमा गाउँपालिकाले त्यस्तो व्यक्ति उपर यस ऐनको अन्य दफा बमोजिम कुनै कारवाही चलाउनु पर्ने भए सो चलाई स्वीकृति नलिई बनाएको प्रवेश मार्ग बन्द गर्न, खनेको खाडल वा कुलो पुर्न वा गाडेको वा उभ्याएको किला लट्ठा तगारो आदि उखेल्न वा हटाउन वा बनाएका घर टहरो वा छाप्रो भत्काउन वा आवादी गरेको जग्गा सम्प्याउन मुनासिब माफिकको म्याद तोकी त्यस्तो व्यक्तिको नाममा आदेश जारी गर्न सक्नेछ ।
- (३) सम्बन्धित व्यक्तिले उपदफा (२) बमोजिम जारी भएको आदेश पालन नगरेमा त्यस्तो व्यक्तिले बनाएको प्रवेश मार्ग बन्द गर्न वा खनेको खाडल वा कुलो पुर्न वा गाडेको वा उभ्याएको किला, लट्ठा, तगारो आदि उखेल्न वा हटाउन वा बनाएको घर, टहरो वा छाप्रो भत्काउन वा आवादी गरेको जग्गा सम्प्याउन सक्नेछ र सो बापत लागेको खर्चको रकम सम्बन्धित व्यक्तिबाट गाउँपालिकाले असुल उपर गरि लिन सक्नेछ ।

११. धरौटी दाखिला गराउने वा दस्तुर लिने अधिकार :

- (१) कसैलाई कुनै कामको निमित्त सडक वा सडक सीमा खन्नु वा भत्काउनु परेमा गाउँपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्नेछ र त्यसरी स्वीकृतिको लागी माग गरेमा गाउँपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गरि त्यसरी खनिने वा भत्काउने स्थानीय सडक वा सडक सीमालाई मर्मत गरि पूर्वानुमान कायम गर्न लाग्ने खर्चको रकम धरौटी लिई स्वीकृति प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम स्थानीय सडक वा सडक सिमा खन्ने स्वीकृति दिदा त्यसरी सडक वा सडक सीमा खन्दा अपनाउनु पर्ने तरिका वा जुन कामको लागि खनिएको हो सो समाप्त नभएसम्म पालन गर्नु पर्ने अन्य शर्तहरू नगरले तोक्न सक्नेछ र त्यस्तो शर्तहरू पालन गर्नेछु भनि स्वीकृतिको माग गर्ने व्यक्तिबाट कबुलियत गराउनु आवश्यक देखेमा गाउँपालिकाले सो समेत गराई लिन सक्नेछ ।

१२. गाउँपालिकाले खर्च भराउन सक्ने :

- (१) दफा ९ को उपदफा (२) बमोजिम सडकमा छाडेको वा राखेको माल पन्छाउँदा वा सोही दफाको बमोजिम कुनै काम कारवाही गर्दा गाउँपालिकाले गरेको खर्चको रकम सरोकारवाला व्यक्तिबाट भराई लिन सक्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम भराई लिनु पर्ने रकम बुझाउन गाउँपालिकाले सरोकारवाला व्यक्तिको नाममा पैतीस दिनको म्याद तोकी म्याद जारी गर्नेछ, र सो म्यादभित्र उक्त रकम पनि नबुझाएमा वा थप म्यादको लागी माग पनि नगरेमा सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्ने तर्फ कारवाही चलाउनु पर्नेछ ।
- (३) स्थानीय सडकको आवागमनमा बाधा पुऱ्याउने गरि छोडेको वा राखेको कुनै माल वस्तुलाई गाउँपालिकाले आफ्नो नियन्त्रणमा लिएको भए त्यस्तो माल पन्छाउँदा वा अन्यत्र लैजादा सो गाउँपालिकाले व्यहोर्नु परेको खर्च उपर नहुन्जेल त्यस्तो माललाई रोक्का गरि राख्न सक्नेछ, र एक वर्षसम्म पनि त्यस्तो खर्च उपर हुन नआएमा वा त्यस्तो माल वस्तुको मालिक पत्ता नलागेमा सो माल वस्तु स्थानीय सरकारमा लाग्नेछ ।

परिच्छेद -४ विकास करसम्बन्धी व्यवस्था

१३. विकास कर असुल उपर गर्न सक्ने :

यो ऐन लागू भएपछि निर्माण भएको सडक उपभोग गर्ने सवारी साधन र सडकको दायँ वायाँ रहेको जग्गामा स्थानीय सरकारले विकास कर एक पटक लगाई असुल उपर गर्न सक्नेछ ।

१४. विकास कर लाग्ने जग्गा र त्यसको खण्ड विभाजन :

- (१) सडक सीमा तोकिएको सडकसीमाको र सडकसीमा नतोकिएको सडकको किनाराबाट दुवै तर्फ १०० मिटर दायँ वायाँ सम्मको जग्गामा विकास कर लाग्नेछ । तर दफा (३) (क) बमोजिम कुनै स्थायी बनौट वा भवन निर्माण गर्न निषेध गर्ने गरि तोकिएको फासला भित्र पर्ने जग्गामा विकास कर लाग्ने छैन ।
- (२) विकास करको कायम गर्ने प्रयोजनको लागि उपदफा (१) बमोजिमको जग्गालाई १०० मिटरको खण्डहरूमा विभाजन गरि देहाय बमोजिम वर्गीकरण गरिएको छ :
 - (क) ५० मीटरसम्मको जग्गाको खण्ड “क”
 - (ख) ७५ मीटर देखि १०० मीटरसम्मको जग्गा खण्ड “ख”।

१५. विकास करको निर्धारण :

- (१) गाउँपालिका भित्रको जग्गा प्राप्त गर्दा जुन क्षेत्र वा ठाँउमा त्यस्तो जग्गा जे जति मोल कायम भई मुआब्जा दिइएको हो, त्यस्तो क्षेत्र वा ठाँउमा सोही मोलको देहाय बमोजिमको प्रतिशतले हुने रकम विकास कर स्वरूप असुल उपर गरिनेछ :-
 - (क) खण्ड “क” को जग्गामा १० प्रतिशत, (ख) खण्ड “ख” को जग्गामा ५ प्रतिशत । उदाहरण :- कुनै एक क्षेत्रमा जग्गा प्राप्त गर्दा एक रोपनी जग्गाको मोल रु. ५०००।- कायम भै मुआब्जा वितरण भएको रहेछ र त्यस्तो क्षेत्रमा विकास कर तिर्नुपर्ने कुनै व्यक्तिको जम्मा डेढ रोपनी जग्गा मध्ये आधा रोपनी खण्ड “क” मा र एक रोपनी जग्गा खण्ड “ख” मा परेको रहेछ भने निजले यस दफा बमोजिम तिर्नुपर्ने विकास करको रकम यस बमोजिम हुनेछ :- खण्ड “क” मा परेको एक रोपनी जग्गाको १० प्रतिशतले रु.५००।- खण्ड “ख” मा परेको दुई रोपनी जग्गाको ५ प्रतिशतले रु.२५०।- जम्मा रु. ७५०/- साथै सवारी साधनलाई लाग्ने सवारी साधन सडक कर ताके बमोजिम हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नेपाल सरकारले कुनै जग्गाको अधिस्थापनलाई ध्यानमा राख्दा वा अरु कुनै कारणबाट त्यस्तो जग्गामा लाग्ने विकास करको दरलाई घटाउन वा विकास कर नलाग्ने गरि छुट दिन आवश्यक ठहराएमा गाउँपालिकाले सूचना प्रकाशित गरि त्यस्तो विकास करको दर घटाउन वा छुट दिन सक्नेछ । त्यसरी विकास करको दर घटाउन वा छुट दिने सम्बन्धमा स्थानीय सरकारले मुआब्जा निर्धारण समितिको सिफारिसलाई समेत ध्यान दिनेछ ।

१६. विकास कर बुझाउने अवधि र कार्यालय :

- (१) यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने विकास करलाई तोकिए बमोजिमको किस्ताबन्दीमा तोकिएको कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ । तर आफूले बुझाउनु पर्ने जति विकास करको पुरै रकम कसैले एकमुष्ट बुझाउन चाहेमा यस दफाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
- (२) विकास कर बुझाउने म्याद तथा सम्बन्धित अन्य कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१७. विकास कर नबुभाएमा मालपोत बाँकी सरह असुल गरिने :

- (१) कसैले दफा १६ बमोजिमको म्यादभित्र विकास कर नबुभाएमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम मालपोत बाँकी राखे सरह कारवाही चलाई असुल उपर गरिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम विकास कर बाँकी राखेकोमा कारवाही चलाउँदा सम्बन्धित जग्गा लिलाम गर्नु पर्ने भएमा प्रचलित नेपाल कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि त्यस्तो विकास कर लागेको जग्गालाई लिलाम बढाबढ गर्नु अघि गाउँपालिकाको स्वीकृति लिई मात्र लिलाम गर्नु पर्छ ।

परिच्छेद - ५ विविध

१८. क्षतिपूर्ति निर्धारण गर्ने अधिकारी र त्यस उपरको उजूरी :

- (१) दफा ८ को उपदफा (४) वा दफा ९ को उपदफा (४) बमोजिम दिइने क्षतिपूर्ति रकम गाउँपालिकाले गाउँपालिकाका सम्बन्धित वडा अध्यक्षको उपस्थितिमा निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । (२) उपदफा (१) बमोजिम निर्धारण भएको क्षतिपूर्तिमा चित्त नबुझेने व्यक्तिले त्यस्तो क्षतिपूर्ति पाउने सुचना प्राप्त गरेको पैतीस दिनभित्र न्यायीक समिति समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

१९. उजुर परेको कारणले जग्गा अधिग्रहण गर्न बाधा नपर्ने : (१) दफा १८ को उपदफा (२) बमोजिम क्षतिपूर्तिको सम्बन्धमा उजुरी परेको कारणले मात्र यस ऐन बमोजिम कुनै कामको लागी जग्गा अधिग्रहण गर्नमा बाधा पर्ने छैन ।

२०. सरकारी कार्यालयले सडक खन्नु परेमा सूचना दिनुपर्ने : स्थानीय सरकारको कुनै निकाय वा कार्यालयले कुनै कामको लागि सार्वजनिक सडक वा सडक सिमा खन्नु पर्दा गाउँपालिकाको पूर्व स्वीकृति लिई खन्नु पर्छ र त्यसरी सडक वा सडक सीमा खन्ने सम्बन्धमा गाउँपालिकाले कुनै तरीका वा शर्त तोकेको भए सो समेत पालन गर्नु पर्नेछ ।

२१. दण्ड सजाय :

- (१) दफा ५ बमोजिम जग्गा अधिग्रहण गर्दा वा यस ऐन बमोजिमको कुनै सूचना टाँस गर्दा बाधा विरोध वा हुलहुज्जत गरेमा तीन महिना सम्म कैद वा २५ हजार रुपैयाँ जरिवाना वा दुवै सजाय हुनेछ ।
- (२) कसैले दफा ७ बमोजिम लगाएको रुख उखेलेमा वा काटेमा वा दफा ८ बमोजिम माटो, ढुङ्गा, बालुवा लिदा बाधा विरोध गरेमा वा दफा ९ को बर्खिलाप कुनै काम गरेमा रु.५०००/- सम्म जरिवाना हुनेछ ।
- (३) कसैले दफा १० को उपदफा १ को बर्खिलाप कुनै काम गरेमा वा सोही दफाले उपदफा ३ बमोजिम न्यायीक समिति कुनै काम कारवाही गर्दा बाधा विरोध गरेमा ६ महिना सम्म कैद वा दश हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुनेछ ।

२२. मुद्दाको तहकिकात र दायरा : यस ऐन बमोजिम सजाय हुने कसुर सम्बन्धी मुद्दाको तहकिकात कम्तीमा रा.पत्र.अनंकित प्रथम श्रेणी सम्मको कर्मचारीले गर्नेछ र त्यस्तो तहकिकात काम पूरा भएपछि गाउँपालिकाको न्यायीक समिति समक्ष तोकेको अधिकारी समक्ष मुद्दा दायर गर्नु पर्नेछ ।

२३. कारवाही गर्ने अधिकार र त्यस उपरको पुनरावेदन :

- (१) दफा (५) दफा (७) दफा (८) को बर्खिलाप स्थानीय तथा सार्वजनिक सडकको आवागमनमा बाधा पु-याउने गरि कुनै काम गरेको कसुरको सम्बन्धमा कारवाही गरि सजाय दिने अधिकार न्यायीक समितिलाई हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कारवाही गर्दा स्थानिय न्यायीक समितिले प्रचलित कानून बमोजिम जिल्ला अदालतलाई भए सरहको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम स्थानिय न्यायीक समितिले गरेको निर्णयमा चित्त नबुझेमा चित्त नबुभाउने पक्ष वा व्यक्तिले पैतीस दिन भित्र जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

२४. अधिकार प्रत्यायोजन :

यस ऐन बमोजिम न्यायीक निर्णय गर्ने अधिकार वाहे अन्य अधिकार वा कुनै अधिकार कुनै अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

२५. नियम बनाउने अधिकार :

- (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न स्थानीय सरकारले नियम बनाउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) ले दिएको अधिकारको सर्वमान्यतामा कुनै प्रतिकूल प्रभाव नपारी सो नियमद्वारा खासगरि देहायका कुराको व्यवस्था गर्न सकिनेछ:-
- (क) बालीनाली रुखपात तथा अन्य चीज वस्तुको नोक्सानी बापत क्षतिपूर्ति निर्धारण गर्ने आधार
- (ख) सार्वजनिक सडकपट्टि खुल्ने वा निस्कने गरि कुनै कुराको निर्माण गर्दा वा राख्दा पालन गर्नु पर्ने शर्तहरू
- (ग) सडक सीमा वा त्यसरी किनारामा बनाइने वा खडा गरिने कुनै किसिमका घर, पर्खाल, ढल, बाटो, खम्बा, लट्ठा आदि बनाउँदा वा खडा गर्दा पालन गर्नु पर्ने कुराहरू,
- (घ) सार्वजनिक सडक दायाँ बायाँ कुनै ढोका वा बाटो बनाउँदा पालन गर्नु पर्ने शर्तहरू ।

प्रमाणित गर्नेको नाम: भक्कु प्रसाद घर्ती

अध्यक्ष

त्रिवेणी गाउँपालिका, रुकुम पश्चिम

दस्तखत: